

Ե Ջ Գ Ե Ս Է Ր

ՌԻՍՏՈՆԻ ԱՌԵՆԻ ԶԹԱՐԻ ԵՐԶԱՆԻԿ

Վ Ի Գ Ո Յ Ե Ր

Ե Բ Ե Բ Ե Տ Ե Ը Ն Բ Ն Կ Ե Ր Ո Ւ Թ Ե Ը Ն

* Ո Ղ Է * Ս Կ Ո Ն . Բ Օ Ր Ո Յ Ա Վ Ո Ն Ի Բ Ո Յ Ո Յ Ի Ր Ո Վ Ը Ն Դ Ի Յ Ո Լ Ե Յ Տ :

ՎԵՏ. Բ. ԹԻ. 36. ԿԵԼԿԵԹԸ 1846 ԱՊՐԷԼ 18.

ՔԱՂԱՔԱՐԱԿԱՆ
ԿԵԼԿԵԹԱ

ԱՐԱՐԱՏԵԱՆՆԵՐԱՐՈՒԼ
ԶԱՏԻԿ

ԹԵ ԶԱՐԶԱՐԱՆԱՅ ,
ՓՐԻՊԸՆ ՀԱԳՐՈՒ .
ԵՂԱՅ Ե ԿԱՌԱՅ ,
ՅԱՐԱԹԻՒԱՆ ԿԵՐԳ ,
ՈՒՐԵՄՆ ԱԼԵՒԻՔ .
ՉԵՂ ԵՄԱՅ ԱՐԴԵՔ ,
Օ Ի ՏԻՐ ԵՆԻ ՃԵՐ ,
ՇՆՈՐՀԱԼՈՐ ՕՂԱՐԻԿ ,

ՈՒԻ ՏՊԱՐԱՆԻ

Գժու արութիւնք տարածու թեան
ուսմանց ի մէջ ազգի մարդկան՝ այն
բան ծանր են , որ դրօշակօք հակառակ
ե զուժովք թաղաւորաց թէպէտե
քաժանկցին բազում անգամ , այլ Չե .

սին Միտրանու-թեան , կամ լուս ևս
ասել միտրանեալ ջանից հասարակու-
թեան՝ ոչ կարացին ընդդէմ կալ .
«Քօնդի միշտ ճշմարիտ է , թէ « գեղ
կանգնէ , գերան կոտրէ : »

Հարք և թաքաւորք մարդիկ են ,
և զորութիւն նոցա տեւէ և տնցանէ ընդ
կենաց . բայց յորժամ հասարակու-
թիւն միանայ ի գործ ինչ իւրաքան-
չիւր անձն ըստ չափու կարեաց ձեռն
տալով՝ և յառանձին կարեւորացն ոչ
վրիպելով՝ զհասարակացն կաղուրթ
զօգուտ ընդ ընդ խաղս և եթ , խրաբան-
չիւր անձն իւրեւ ի վերայ սեպհական
գործոց ուրախանայ ընդ այն , շտատգով
ինն Նմին , կրակաւ ուռանդէ զայն նաե
որդւոց և թուանց , և ահա աստի է ,
դի ծնանի ներքին իմն սէր և համա-
կրութիւն առ գործն՝ որ առանձնու-
կան ումք գրեցէք թէ անհնարին
ինն լինէր :

Հայեցքի Թոյ պատուելի Աղգ
մեր քաղաքում ելեկէն դրագի-
տութեան նոր ջրայ, որոյ վիճակ
է Հոգիաստան բոլոր, և տեսնել,
թէ դիարդ ծաղկեցաւ այն, յորժամ
Աղցն բարեշնորհ եղև զործարաց,
և կամ քրտն թառամեցաւ, յորժամ
օգնականութիւն Աղգին գերեկցաւ ի
նմանէ :

Հարստի

Յուսից սրտով գոժեմբ զմահ
Պատուելու չի Տիկին Եղիսարեթի
Յովհաննիսի Ս, Յարգանքներն, որ
յափտս բարեկամայն ամենեցուն՝ ե-
թող զյիշատակ մեծամեծ կատարե-
լութեան և անարար տիկնութեան :

— Տխրութեամբ գոժեմբ զստու-
կութիւն Խոյրեային ի մայրաքաղաքի
այսմիկ, առաւել լապէս ի մէջ Հնդկի
ժողովրդոց :

Ի՞նչ և բերն՝ յորժմ Տէրութիւն
բաժանէր դեղորոց յիւրաքանչիւր
բաժին և ի թաղս դատարանաց, բայց
օյժմ բարձաւ խաղառ այս բարու-
թիւն :

Տէրութիւն որպէս առաջնորդ և
դատարանի բարեաց հտարակութեան,
արար զոր պարտն էր, և ուսոյց ամե-
նածոխ հատարակութեան Հնդկաց թէ
այնպէս առնել արժան էր ինքեանց,
բայց և թէ նոքո չկապիցին օրինակին
հետեւել՝ ինի նոցա « դիտել զբարին
և ոչ առնել » :

— Պրորարք ինքայն հրատարակել թէ
տիրութիւն ողորմելով կենաց ժողո-
վրդիսմէ՝ վերստին հաստատեաց դեղա-
բան ի տեղիս տեղիս :

— Եւ ահա — Թառի թէ օրինակին
Քարթլոյ հետեւելով՝ վնաս մեծ հա-
սուցէ պաշտպան անսահման զո-
րացն Բրիտանացոյցս Քանգի կտրի
խռովեալ է վիճակ նորա, և Աղ-

ուանք զտկարութիւն նորա պատեհ
առեալ՝ նորագիցին զհին առաջոյ
հանջ իւրեանց զՓիլադորոյ : Ասո
զօրութեան դաշինն՝ Բրիտանական
կառավարութեան տեղ է գինիք ի
պաշտպանութիւն Ահաոյ, ուր
յաղթելն անօգուտ է, և յաղթելն
վտանգաւոր :

ՄԱԳԻՐԱՍ

ՀԱՆՐԱՅԻՆ ԵՂԻՍԻՒՄ

ՅՈՒՆԱԿԵՄՈՒՆԻ

Մայր () ի ծառայութեան Բաժ-
նայնայն պատագեալ ի վերականգնութիւն
դիւրեւոյ և հաստարկոյ զգետին ինչ
առերի ասն իւրում, դիպտածով
իւրեք նշմարել զթացութիւն հողոյ,
և առաջնահան տարեայ գտանել զտիկն
ինչ տկամտակիս և արագքեթաց ջրոց
իբրև Եւստաշիով Հիսի ի տեղում
ճէն՝ զոր նախ նշմարեաց : Սուրն
կտրի յոյժ զգածեալ է երկաթային
ողւով, զոր բարձր չիւանդոց ար-
բուցեալ զտիկն զմեծամեծ զարդա-
բար զօրութիւն նորա : Քանգի կտի-
ղէ և առածդէ՝ զողիս և զոյժ սայ բո-
վանդակ անձին, զի թէպէտ և անձամբ
զճաշակ ոչ առեալ՝ ոյց ետես զի
բազումը մեծապէս օգտեցան : Ոչ
Անդ զիս, և ոչ ի յամուքակզին Եւ-
րոպայ գտանել տո՛ւ աղբիւր ոյտոյնի,
որ այսքան փութով նւագործիցէ զա-
ռաջարար զօրութիւն իւր յանդամս
հիւժեղաւ ի հանապազարեան վտա-
նարութենէ կլնային :

Ոչ եթէ աղբիւր Ս զօրամուսկայ,
այլ գիտութիւն դատիկն և Աղգին է՝
որ կարեն մի կամ միւս եղանակաւ
փոխադրելով յօգուտ աշխարհի՝ փո-
խարկել զճուրն յոսկի :

Հանքային Աղբիւրն Լապ Ս էր

դանին Գեղարքունեաց, Արժաթոյն՝
յիշատակածոր, Խանայունն ի Շիրա-
ւան, Անախաթունին ի Մարտիա-
նայ, որք հրաշարար արուեսք կե-
նաց լինէին՝ եթէ միայն փորձն հե-
տեւ Երկու թեան :

ԱՌԽԲԱՅԻ, 'Ի սրտաճառս անցեալ
ամի սրահասութեան անձրեաց՝ ցամա-
քեցան ջրհորք կղզիք, և մեծամեծ
վանագոս կենաց արարին բաղմա՜հ թը-
նակչաց նորս : Տէրութիւն դրեալ թի-
րեարմացեալ յաղհաս հպատակաց
խորոց՝ առնէ և ոչինչ յաղհաս
մեծի լաղմութեան, Բնթերակաց
կղզիք Եղեփեկեանց և Ստեփո՜ւս
նին ջուր օռաւ և տառաւական, եթէ
միայն երկու՝ նաւք կրկցեն ջուր՝ բա-
ւական լինի պատքեալ և տարակեալ
ժողովրդեան, բայց զոր սլարտ առ-
նին թողեալ՝ աղձաւանք և եթ լը-
նուն գաւազանս ջուրց :

Պարտաւոր

— Բուշեւ. — Գիւղ. 19. 1835.
'Ի Բասթայա հասին այսք երկու-
'Բաթասանեացեալ Հրեայք, Ստեփ և
Ստեփան անուն, որ գիտեն ընդ այլ
լեզուաց և իշխանացիքնն՝ քաջ, Ե-
նկեալ են ի քարոզութիւն հրեայց ցըր-
ուելաց ի սփիւռս Պարսից :

— Ահարէս անուն նաւն եկեալ ի
Ստրկսայ՝ բարձեալ բաւական ցո-
րեան, 100 ջորիս, և 21, էշս սաւազա-
տեաց ի Ստրիս :

— Յ, Փետրվարի, այսք ամի անձ-
բն ջաղք տեղաց ի Շիրազ, մինչև
ձովանայ ընթերակայ գաղափն և սպա-
նաւոյ զնդձումն քաղաքին, եթէ չէր
թմրոյ խաւոյ շրջապարսպին զգէմ
կալեալ յարձանաց :

— Հարստ ցեալ հոր յորդոթեան
և Օսմանլարութ գետոյ՝ յԱպահան,

սկեալ է դամենայն կտաւ թափչաց
ի կորուստ, և մնաւեալ նա և շինուա-
ծաց՝ ի տեղիս տեղիս :

— Ի Խալար գետական Ոստայ ի
Պարս՝ երեալ ի թահնարանոյ և շրջեալ
ընդ քաղաքս Ապահան, Թախար
Ջմիղ, Շիրազ, Բուշեւ, Բաղ-
դաս և այլն՝ անցանելոյ և ի Ռա-
սարտան, և փոխանակ եկեալ է ի թահ-
րան այլ գետական :

— Եղիպտոս — 'Երկն Բարձրու-
թիւն Պոխարքայն Եղիպտոսի ընդ-
իշխանութեամբ դրուեաց իւր զօթե-
ւանու անապատին մեծի՝ կառուցեալս
ի տեղիս տեղիս յԵղիպտական անցից
Բնկերութեանն ի Սմոսն :

— Ամերիկացի Պարսն օմն Առչ
անուն, գտեալ է ի նորուսն կմոս իմն
անհեթեթ և այրանքակ ճիւղակ, որոյ
երկայնութիւն հասնի՝ ցհարիւր յի-
սուն օտնաչափն բարձրութիւն նորա
ցլխուն, որում անուն կաշէ Հիդ-
րորքոս, որ այն ինքն է Ջրակտ,
կամ Թաղաւոր 'Պոփոս, 'Ի մոս
եղեալ է գտակին՝ բերել զայս յիշ-
խալիա առի ցոյց դիւանոց և նարաւեր
բաղմութեան, Եւ ի թեւ արուստա-
հմար լիցի՝ կմոխոյ, մեծ յոյս տայ
կենդանաբանութեան Աղլաց :

ԱՌՈՒՆԻՍԵԼԵՐ

ՈՐԱՆՈՒԹԻ ԳԿՐԾԻՐ—Պարսն Սկի-
կարթի, որ այժմ միարանեալ է ընդ
նուաշինարանին Բրուկլինայ հնա-
րեաց փոք իմն տեսակ թնդ անթի,
որ ի միւսմ մայրիկեին արձակէ դեղա-
կոս երեսուն, կամ մի տա երկուս երկ-
րորդս յաջորդաբար ընդ ժամն չորս,
և այն՝ միայն դորձիքական սժող-
ստանց վառարոյ, տարրալուծական
դոյացութեան, կամ ո՛ր և իցէ նախա-
դասարանութեան, 'Ի զորձի դնի
միայն զետեղելով զգնաովս կարգաւ :

ի թագաւն և թողով գործոյն շանթել
գնոսա ի բաց ահադին իմն դարս թեւադի
դմի առ երկուս երկրորդս վայրկենի :
Յառաք միտմ Վարան Մէկկարթի
ի տեսարան հանդիսացոյց դոյս՝ առաջի
քաղում՝ նստական արշտանաւարաց ,
որք միաւարդոյն դարմացան ընդ ահա-
գին բռնութիւն՝ որպէս և ընդ մի ծ
պարգոյ թիւն գործւոյն : Վարկաց ընդ
երար յերկրատեսնէ մինչև ի քսան
տախտակո ստուարս : և ընդգէմ՝ լա-
րեալ զիւր նորայ լաւ թնդանութ՝ յու-
կան թոմարիւն փշրտեալ խորամակնոյ
ի խաւ գոյն ահագին պատնշադործ
կազմութիւն :

— Ինչե ծառի հիւմն ձուի ձարմա-
կուցի հետ այնքան խառնիր՝ մինչ
ջուր դառնայ . յետոյ որդան կարմիր
երանկն (որ աշտարհաբաւ կոչեմք
դոմբ , և ի նոյնիւսար կոչի վրմիկն)
խառնիր հետն և այնուհետ գրիր ,
գրէրն սակեգոյն կերևան :

— Դածումք , շորայ և միտակ , այո
երեքն օժիր թռքան կամ փան հացի
մէջ , և գիր մին տաքտեղ կամ յարեաւ .
չգիտողաց համար մին դեղեցիկ տեսա-
րան կլինի վերվեր թանկոյն :

— Առուշտոյն ծեծիր և ջրի հետ
խառնիր և գրիր , բայց գիր չի երևե-
լոց . իսկ եթէ նոյն դրած թուղին
կրակի վերայ բռնես՝ ամենայն դրու-
թիւնքն կերևան :

— Արմիր սոխի ջուրն ձուի ձար-
մակուցի հետ խառնիր և գրիր և
թոզ չարանոյ . յետ չարանալոյն նոյն
գրածդ թուղին կրակի վերայ բռնիր
ամենայն դրու թիւնքէ հեշտութեամբ
կարող կլինես կարգալ : — Սոսի սոխի
ջուրն ևս առանց խառնորդ իրեք
դնոյն օտնէ :

— Ի կոյ , սոսինքն փաթեթոյ փաշին
օժիր ջրի մէջ , և նստվաւ գրիր թէ և

գրէրն չեն երևոյլոց , բայց եթէ նոյն
թուղին դձես ջրի մէջ . պարզապէս
կարող կլինես կարգալ :

— Այն դրու թիւնն չի երևոյլոց կրու-
կունն եթէ ժպակն և ձուի ձարմա-
կուցն բարակ քաղախով խռչես և
թղթի վերայ երեք անգամ՝ քսես , և
յետ չորանալոյն եթէ գրես նոյն թղթի
վերայ , և գձես կրակի մէջն , դրուած-
քն չեն ջնջւոյլոց :

— Ձուի քանքն չորացուր , յետոյ
ծեծիր և արաղով կամ օղեաւ խռչիր
գնտակ կամ գուլի շինիր՝ քար կկտրի :

ԲԱՐՈՅԱԿԱՆ

ԽՐԱՍՏԻ

Խորհուրդք քո եղիցին՝ երկուցին , խաւած և բար-
ւոր կանանալ :

Ամբ քո եղեցին՝ կայուն , կառարեալ և խաղա-
ղակն :

Բունք քո եղեցին՝ սակաւամտեանոյ , խաւած և
սաղմ :

Գործք քո եղեցին՝ օգտուէա , սուր և բարե-
գուշար :

Աւրք քո եղեցին՝ պարկեշտարայ , քաղաքա-
վար և գուարթ :

Ստեօսք քո եղեցին՝ լախաւոր , պատշաճաւոր
և ծուծրալ :

Չղեսաք քո եղեցին՝ զարգարուն , մաքուր և
պերճաղալ :

Աստակութիւնք քո եղեցին՝ պարկեշտ , հակիրճ
և երկնապէս :

Աղօթք քո եղեցին՝ չեքմեանդ , յաճախ և հա-
ւատարմ :

Ննջ քո եղեցին՝ լախաւոր , անպորր և ի յար-
մար պահու :

Ծարգանք-Բիւն

ԵՍՍԵՆԱՅ ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ

ԴԵՍԵԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ ՄԱՆԱԿԱՆ

(Երրորդական թիւ 35- 12- 120)

Արարչս յաւայ կանոնի՝ հուանե երբ կյանեա
Աստուած նորս առաջիկ և կարողութիւն , իւր պատ-
շաճ արմատն , ճիւղն , տնքն , ծաղիկն , պտուղն
ունենալ : միայն մարդս որոհարան պիտի ձայն և
հողայ : Բայց եթէ որ հուանե ցանեա բնէ և ելցէ
գետնի վերայ՝ առանց ակունկոյ թէ բնէ անտակ հող
կտրէ այն առնին , և թողու որ բնքնն մի ժամայ
վատակար խոտերն մէջ , թէպէտե քոյն իւր ան .

Պրնոյք Ա. Գալատական	1
2. Գալատական	1
Խաղտու Խ. Աւետու	10
Ներսէս Խ. Մանուկ	1
Սէթ Յ. Մանուկ	1
Էմին. Յ. Էմին	2
Միքայէլ Յ. Էմին	4
Յոսէփ Է. Յ. Էմին	1
Մանուկ Զորարեան	4
Մինաս Ներսէս	1
Յովհաննէս Ավդալ	10
Յ. Ավդալ Կրտսեր	1
Կ. Թ. Աւփուսդ	1
Արամ Միքայէլ	3
Դէորք Միքայէլ	2
Յ. Ա. Միքայէլ	1
Մ. Գ. Միքայէլ	1
Պ. Զ. Միքայէլ	1
Յովան Մովսէս	9
Յ. Յ. Մովսէս	1
Յովհաննէս Խոյնի Միքայէլ	1
Մանուկ Թարսու	3
Յ. Մ. Թարսու	1
Քէլիբուս Ը. Դէորք	4
Յ. Խ. Ը. Դէորք	1
Յ. Խ. Բաղրամ	5
Բ. Գ. Բաղրամ	1
Սիրտի Գ. Բաղրամ	1
Ստեփանոս Գ. Բաղրամ	1
Կարապետ Գ. Բաղրամ	1
Ա. Պ. Առաւածապալ	8
Յ. Ս. Առաւածապալ	1
Լեւոնի Դէորք	3
Գ. Լեւոնի Դէորք	1
Յ. Լեւոնի Դէորք	1
Նիկողայոս Ս. Մայրան	4
Ս. Դ. Մայրան	1
Պետրոս Ս. Մայրան	1
Ջնթըն. Ս. Մայրան	3
Մայրան Ս. Մայրան	1
Յովհաննէս Ս. Մայրան	1
Յովհաննէս Ջ. Շիրիս	6
Ռ. Ջ. Շիրիս	1
Կ. Ռ. Ջ. Շիրիս	1
Մ. Ռ. Ջ. Շիրիս	1
Կարապետ Ս. Ջ. Շիրիս	3
Խաչիկ Ս. Ջ. Շիրիս	1
Սարգիս Ս. Ջ. Շիրիս	1
Ջան. Գ. Ջ. Շիրիս	1
Դէորք Ս. Շիրիս	3
Յարս. Թիւն Ս. Շիրիս	2
Որդանան Պ. Որդանան	2
Ապրան Պ. Որդանան	2
Դ. Պ. Որդանան	1
Նիկողայոս Պ. Որդանան	1
Յարս. Թիւն Պ. Որդանան	1
Կարապետ Յարս.	3

Պրնոյք Դաւիթ Յովհաննէս	4
Սիրտի Ս. Շիրիս	1
Յարս. Ս. Շիրիս	2
Պ. Ս. Շիրիս	2
Կ. Ս. Շիրիս	3
Յարս. Թիւն Ս. Շիրիս	2
Ստեփանոս Ս. Շիրիս	3
Վահան Ս. Շիրիս	2
Ս. Ս. Ս. Շիրիս	1
Ստեփանոս Ջ. Աւետ	3
Առաւած. Ջ. Աւետ	5
Խոյնաւոր Յովհան	7
Յովհաննէս Ս. Յովհան	1
Վարսո Յ. Պարս	5
Կ. Պ. Յ. Պարս	1
Յովհանի Վարս	10
Ստեփանոս Ս. Պարս	6
Պարս Ս. Պարս	2
Յովհաննէս Ս. Պարս	1
Գալատի Ս. Պարս	1
Կաւար Ս. Պարս	3
Աւետ Տէր Գալատի	1
Բաղրամ Ս. Տէր Գալատի	1
Մէլքիսէդ Գալատի	2
Գալատի Ս. Գալատի	6
Պ. Ս. Գալատի	1
Յարս. Թիւն Ս. Գալատի	1
Մարգար Ս. Գալատի	1
Նիկողայոս Ս. Գալատի	1
Յ. Ս. Գալատի	1
Բաղրամ Ս. Գալատի	2
Գալատի Ս. Գալատի	1
Պարս Ս. Պարս	2
Յովհանի Սան	2
Սարսիս	1
Պարս Վիթին	1
Մնացական Տէր Բաղրամ	4
— Ս. Տ. Բաղրամ	1
— Ս. Տ. Բաղրամ	1
Ա. Տ. Տէր Առաւածապալ	4
Կարապետ Տ. Վիթին	7
Մարտիրոս Տ. Վիթին	2
Ա. Տ. Տ. Վիթին	1
Յ. Տ. Տ. Վիթին	1
Առաւած. Վարսանիս	1
Կարապետ Գ. Վիթ	3
Խաչիկ Գ. Վիթ	4
Գալատի Սիրիս	1
Ջարս Ս. Մանուկ	5
Դ. Դ. Դ. Դարս	1
Յ. Գ. Դ. Դարս	1
Վ. Գ. Դ. Դարս	1
Ս. Ս. Յովհանի	1
Ե. Յ. Նիթի	2
Յ. Յ. Նիթի	1
Յ. Սիրիլ	5
Յովհաննէս Յարս.	2

